

دکتر «حسابی» تا آخر عمر به معلمی وفادار ماند

به دنبال قهرمان نگرديم

دکتر يوسف ثبوتی

روزنامه شرق، یکشنبه ۱ بهمن ۱۳۹۱

امروزه نظرهای متفاوتی درباره مرحوم دکتر «حسابی» وجود دارد. متأسفانه برخی دوستان و طرفداران افراطی دکتر «حسابی» موجب پدید آمدن این نظرات متفاوت شده‌اند. واقعیت این است که جناب آقای دکتر «حسابی» مرد بسیار شریفی بود. انسان پرحرفی نبود، کم حرف می‌زد، ولی حرف‌هایش دقیق بود. متأسفانه برخی افرادی که امروزه ادعای گرمی داشت استاد «حسابی» را دارند، از علم فیزیک هیچ بهره‌ای نبرده‌اند. این افراد زمانی که می‌خواهند بزرگداشت این استاد گرمی را برگزار کنند، در مسیر اشتباهی حرکت می‌کنند. برخی مواقع هم حرف‌هایی می‌زنند که موجب خنده می‌شود. اینکه دکتر «حسابی» واقعی چه کسی است، خیلی‌ها نمی‌دانند، حتی طرفدارانش. واقعیت این است که دکتر «حسابی» یک معلم به تمام معنا بود. تمام عمرش هم به هدفی که برای خودش انتخاب کرده بود (علم فیزیک و آموزش آن) وفادار ماند. این بزرگوار تا آخر عمرش یاد می‌گرفت و یاد می‌داد. اینها بزرگ‌ترین و مهم‌ترین ویژگی‌های استاد است که هیچ وقت گفته نمی‌شود، ولی در عوض معجزاتی را به دکتر «حسابی» نسبت می‌دهند که درست نیست و هر انسانی که معقول فکر کند، چنین چیزهایی را باور نمی‌کند. عده‌ای تصور می‌کنند که شاید دلیل این نوع برخورد با بزرگان علم و دانش کشورمان این باشد که ما دانشمند طراز اولی در سطح جهان نداریم. به همین دلیل برخی می‌خواهند با نسبت دادن این ویژگی‌ها به استادان ما، شأن ویژه‌ای برایشان پدید آورند. در پاسخ به این افراد باید بگویم که مشکل ما کمی عمیق‌تر از آن چیزی است که ممکن است فکر کنیم. شاید ریشه این مشکل تا حدودی تاریخی باشد که در فرهنگ ما هم وجود دارد. ما همیشه سعی کرده‌ایم دنبال قهرمان بگردیم، اما اصلاً آدم‌های معمولی را به حساب نمی‌آوریم و دنبال ناجی و قهرمان می‌گردیم. همین ویژگی سبب شده است که زمانی که درباره آدم‌های متعارف هم صحبت می‌کنیم، یا دنبال یک قهرمان هستیم یا می‌خواهیم یک شیطان مجسم از او تصور کنیم. ما آدم‌های معمولی را قبول نداریم. نمی‌توانیم بپذیریم که یک انسان معمولی ممکن است در مواردی کارهای خوبی هم انجام دهد، زمانی هم پایش بلغزد و عملی انجام دهد که چندان هم پسندیده نباشد. خداوند انسان را طوری آفریده که هم می‌تواند کار خوب انجام دهد و هم کار بد. اما ما این را قبول نداریم. انتظارات ما بر مبنای چنین انسان‌هایی نیست. آفریده‌های ما بر مبنای ایده‌آل‌های خودمان است. نمی‌خواهیم بپذیریم که دکتر «حسابی» معلم خوبی بود، یک طلبه به تمام معنا بود که تا آخر عمرش به حوزه تخصصی خود وفادار ماند. نمی‌توانیم چنین برجستگی‌هایی را در او ببینیم ولی می‌خواهیم او را دانشمندی جهانی معرفی کنیم که یگانه عصر و زمان بود که همانندش وجود نداشت و بعدها هم به وجود نخواهد آمد. بخشی از این معضل، تقصیر کسانی است که چنین ادعاهایی می‌کنند، بخشی هم تقصیر کسانی است که وقتی چنین ادعاهایی را می‌شنوند، بدون هیچ فکر و تاملی آن را باور می‌کنند.